

Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korralduse nr 169
„Riigipiiri ületamise ajutine piiramine COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse
SARS-CoV-2 uue puhangu ennetamiseks“ muutmise korralduse
eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Korralduse eesmärk on teha Ukraina kodanikule ja tema otsejoones alanejale või ülenejale sugulasele või abikaasale erand Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korralduses nr 169 „Riigipiiri ületamise ajutine piiramine COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 uue puhangu ennetamiseks“ (edaspidi *korraldus nr 169*) ette nähtud riiki sisenemise tingimustest.

Siseministerium ja Sotsiaalministerium andsid 22. veebruari 2022. a julgeolekualasel valitsuskabineti nõupidamisel ülevaate, milline on Eesti valmisolek võtta vastu Ukraina kodanikke juhul, kui Ukrainas algaks sõjategevus. Sõjategevus Ukrainas on alanud ja mõlema nimetatud ministeriumi valitsemisalad valmistuvad siia saabuvate Ukraina kodanike vastuvõtmiseks.

Korraldust nr 169 on vaja muuta, sest selles sisalduvad lisatingimused Eestisse sisenemiseks on kehtestatud tavapärase rände olukorras, ennetamaks COVID-19 haiguse levikut. Alates ulatusliku sõjategevuse algusest Ukrainas ei reisi Ukraina kodanikud Eestisse reeglina töö- või õpirände ega turismi tõttu. Eestisse saabuvad Ukraina kodanikud on valdavalt isikud, kellele ei ole turvaline oma päritoluriigis viibida ega sinna tagasi pöörduda. Seetõttu ei seata neile Eestisse sisenemiseks tingimusi, mille täitmisega ei olnud neil võimalik varem arvestada. Juhul kui korraldust nr 169 ei muudetak, tuleks Ukraina kodanikule või tema pereliikmele väljastada sisenemiskeeld või suunata nad rahvusvahelise kaitse menetlusse. Üldjuhul ei vaja Ukraina kodanik Eestis viibimiseks rahvusvahelist kaitset, sest ta saab Eestis viibida muudel seaduslikel alustel. Sisenemiskeelu väljastamine ei oleks kooskõlas humanitaarkaalu- lustingimustega. Eesti ei pea võimalikuks saata COVID-19 tõendi puudumise pärast riigipiirilt tagasi sõjategevuse tõttu Eestisse saabuvat Ukraina kodanikku ega tema perekonnaliiget.

Korralduse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Riigikantselei, Siseministeriumi ning Politsei- ja Piirivalveameti ametnikud.

2. Korralduse sisu

Korraldus kehtestatakse riigipiiri seaduse § 17 lõike 1 punkti 1 alusel 1 ning nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõike 2 punkti 3 ning lõigete 3 ja 6 alusel.

Korralduse punktiga 1 täiendatakse korraldust nr 169 erandiga, mille järgi ei kohaldata COVID-19 haiguse ennetamiseks kehtestatud riigipiiri ületamise piiranguid Ukraina kodanikule ja tema otsejoones alanejale või ülenejale sugulasele või abikaasale. Eestisse saabuvad biomeetrist passiga omavad Ukraina kodanikud viisavabalt ning ilma biomeetrist passita Ukraina kodanikud muu seadusliku viibimisalusega (olemasolul Schengeni viisa või Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori 24. veebruari 2022. a korraldus nr 1.1-4.1/8 Eestisse sisenemiseks ja siin ajutiseks viibimiseks). Seega ei vaja Ukraina kodanikud Eestis viibimiseks rahvusvahelist kaitset. Arvestades, et Ukraina kodanikel on õigus viisavabalt Euroopa Liidus liikuda, peaksid sõjapiirkonnast põgenenud Ukraina kodanikud Eestisse sisenemisel vastama korraldusega nr 169 ette nähtud riiki sisenemise tingimustele.

Käesolev korraldus antakse humanitaarkaalutlustel. Arvestades olukorda Ukrainas, oleks ebaproportsionaalne keelata Eesti riigipiirile jõudnud Ukraina kodanikel Eestisse siseneda, kui neil ei ole tõendit COVID-19 haiguse vastase vaktsineerimise kuuri läbimise kohta, või juhul, kui tegu on koos täiskasvanud saatjaga reisiva alaealisega, siis ka tõendit kuni 72 tundi varem tehtud koroonaviiruse SARS-CoV-2 testi kohta. Samuti oleks ebaproportsionaalne nõuda sõja eest põgenejatelt Eestisse tööle, õppima või pere juurde tulemise eesmärki.

Korralduses on arvestatud, et koos Ukraina kodanikuga Eestisse saabuv perekonnaliige ei pruugi olla Ukraina kodanik. Eesmärk on säilitada perekonna ühtsus ja välistada olukorrad, kus Eesti riigipiirile jõudnud Ukraina kodaniku laps, vanem või abikaasa ei saaks samadel tingimustel koos Ukraina kodanikuga Eestisse siseneda.

Isikul, kes saabub Ukrainast, kuid ei vasta sättes toodud kriteeriumidele, on võimalik Eestisse siseneda korralduse nr 169 punktis 13 sätestatud eriaotluse alusel. Politsei- ja Piirivalveamet saab reguleerimata juhtudel teostada kaalutlusõigust ning võtta arvesse Ukrainast saabuvate isikute puhul humanitaarkaalutlusi ning eesmärki säilitada perekonna ühtsus ka olukorras, kus sugulussuhted ei vasta korralduses sätestatule, näiteks elukaaslaste puhul. Perekonna ühtsuse säilitamise eesmärgil tuleb seega Eesti sisenemise lubamise kaalutlemisel võtta arvesse isikute sisulist kooselu.

Humanitaarkaalutlustel tehtud erandi tõttu on lisaks vajalik muuta ka korralduse nr 169 punkte 13 ja 13¹ ning tunnistada kehtetuks regulatsioon, mille järgi võib Politsei- ja Piirivalveamet lubada erandina riigipiiri ületada üksnes isikutel, kel ei esine haigusnähte ja kes on teinud enne Eestisse sisenemist negatiivse tulemusega SARS-CoV-2 testi. Sõjategevuse eest põgenevate isikute riigipiiri ületamisel kaaluvad humanitaarkaalutlused üles nimetatud ettevaatusabinõud COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 ennetamiseks. Samas jääb ettevaatusabinõuna endiselt kehtima Vabariigi Valitsuse 23. augusti 2021. a korraldusest nr 305 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ tulenev kohustus COVID-19 tõendita isikutel jääda riigipiiri ületamise järel isolatsiooni.

Korralduse punktiga 2 nähakse ette, et korraldus jõustub 2. märtsil 2022. a. Korralduse kiire jõustamine on põhjendatud seoses kiiresti kasvava Ukrainast pärit põgenike hulgaga.

Korralduse punktis 3 nähakse ette korralduse avaldamine Riigi Teatajas ja veebilehel kriis.ee.